

Передплата

за «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
вистилкою 7 доларів, або 12
рублів; з вистилкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з вистилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокое число по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не вове́мш милости і віри не вове́мш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича

Виходить у Львові по два дні крім неділь руских свят о 5½ год. го полудни.

Редакция, администрация экспедиция «Руслана» при ул. Оссолинских ч. II. партер (Фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в сажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереження.

Режлямації неопечатавані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по цілі 20 с. від стрічки, а в «Надіславім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

Угорщина на переломі.

(X) Між Угорщиною і Австрією панують уже споконвіку великі суперечности, а політичні змаганя мадярских проводирів поглибили значно протягом віків сі суперечности. Вправді повело ся Деакови в 1867 році довести до порозуміння з Коронаю і переведена тоді угода злагодила на якийсь час сі суперечности, але не розв'язала трудного питання, не усунула змагань т. зв. незалежних, котрі виписали на своїм прапорі окремішність і самостійність країв угорської корони і персональну унію. Мрії про самостійність Угорщини, з якими кожодчасне угорське правительство мало не малі труднощі, викликували безнастанні спори з Коронаю і острі пересиленя, з яких Угорщина в останніх десятиках літ не виходила. Зроблено пробу з коаліційним міністерством, до котрого війшли також представники незалежних, однак ся проба не тільки не принесла розв'язки і полагоди пересиленя, але ще більше заострила політичне положення, наслідком змагань до народогосподарского, банкового і військового відокремлення, так що наостанку Корона була приневолена покликати до державної керми гр. Куена Гедерваріого. Новий міністер-президент не міг очевидно здобути собі не тільки парламентарної більшости, але буквально стояв зовсім відокремлений серед сторонництва і тому рішив від лікати ся до волі широких верств народних, що би они тут зазначили своє становище. Цілий спір веде ся за останні десятиліття о се, чи має Угорщина бути дальше оперта що до державно-правних відносин на підвалинах угоди деаківської з 1867 року, чи на основі програми незалежних з 1848 року, себто Кошутівців, котрим намагають ся вихопити керму з рук Юстівці, що йдуть ще яскравіше в тім напрямі.

Гр. Куен Гедерварі, приступаючи до рішення сего питання, до розписаня соймових виборів, які мають дати відповідь на се питання, висунув на перше місце справу виборчої реформи, порушеної перед кількома роками бувшим міністром внутрішних справ Кріштофом а одобреної Коронаю, бож загальна думка всіх знавців політичних відносин в Угорщині є така, що лише виборча реформа в напрямі загального, рівного права виборчого зможе Угорщину видобути з безнастанних пересилень і спорів державно-правних.

Однак слабою стороною змагань гр. Куена є до певної міри неясність і нерішучість в сій справі. Головним помічником гр. Куена в поборюваню Кошутівців і Юстівців виступив гр. Тісса, ршучий противник виборчої реформи, а прихильник угоди з 1867. Він з цілим зав'язем виступив до боротьби, кинув ся у вир виборчого руху, не дав ся залакати ані камінним градобиттям, ані сопухом запортків, якими его обкидано, але усею силою поборював Юстівців і Кошутівців, добачаючи в їх програмі нещастя Угорщини. Рух виборчий розгорів ся був в цілім краю з незвичай-

ною і нечуваною доси пристрасцю, полила ся в неоднім місці кров, а правительство було приневолене перевести справдешню мобілізацію війська і стягнути з Австрії чимало полків для безпеки сбокою і переведеня виборів.

Правительству розходить ся іменно о те, що би сягнути соймову більшість, котра би стояла за угодою з 1867 р. Колиб сего не сягнуто, то не останалоб нічого иншого, як ще раз спробувати щастя і розписати нові вибори. Однак гр. Куен був певний успіху, бо колиб навіть не повело ся ему здобути в Угорщині більшости для своєї програми, то Хорвати і представники немадярских народностей могли ему доповнити число потрібне для більшости за політикою шістдесятисемого року. Гр. Куен числив на певно, що дотеперішня більшість незалежних буде рішучо переломана і що Кошутівці разом з Юстівцями не повернуть до сойму в таким числі, що би могли бути міродатним сторонництвом. Однак мимо сеї певности гр. Куена все таки виринали сумніви, чи він не перечислить ся.

Перший день виборів (1. червця) приніс гр. Куенови і сторонництву народної роботи (правительственному) несподівано світлу побіду, бо доси правительственне сторонництво здобуло 206 мандатів, коли тимчасом Кошутівці здобули ледво 36 а Юстівці 24, отже разом 60 мандатів. Вправді і се число здинених незалежних може стати грізним для дійсної законодатної роботи в соймі, бо Юст заповідає як найзавзятійшу боротьбу обструкційну, однак така велика перевага, яку сягнуло правительственне сторонництво, дає сильне оружя гр. Куенови в руки до дальшої боротьби з незалежними. За те мало що не зовсім щезло сторонництво католицких лядовців, бо доси здобули ледво три мандати.

Вже дотеперішний вислід виборів дав гр. Куенови величезну більшість правительственну, а сей успіх може ще збільшити ся в 49 округах. В австрійских політичних і парламентарних кругах вельми живо цікавлять ся ходом і вислідом угорских виборів, бо від сего буде зависиме дальше уладженя межинародних відносин між Угорщиною і Австрією.

Ціла правда про радикалів.

Сьвящ. Ю. Дзерович.

(Дальше).

Вільна думка в практиці.

1. Дня 14. цвітня 1909 їхав я поїздом особовим зі Львова до Станіслава. Я їхав II. класом, в якій сидів якийсь Поляк з женою і двома дочками, пенсіонарками, а крім того моїх двох товаришів учителів Тр. і Бул. А що се було по сьвятах і польских і руских, та їхало безліч жовнірів, то кондуктори пхали де могли. Так і на коритар другої класи напхали кількох жовнірів. Безличні, порнографічні жовнярські співанки роздирали губи наших вояків. Мене мов на углі

посадив. Стидно мені, бо по руски співають а хоч як голосно говоримо, годі тих пісень заглушити. Зібрав я на відвагу, відчинив двері і чемнісенько прошу: «Панове, вояки, бійтесь Бога, трохи тихше співайте, бо годі вислухати того всего!» Здасть ся, ніколи в житю не почув та не почую я тих гарних епітетів, які під моїм адресом посипались, але небавом почув я, з ким маю до діла, бо один з них крикнув до мене: «Ту не закристия, аби піп нам казане говорив! Навчив нас Трильовский, як попів гзити!... Засі тобі до нас!» — На щасте якось за пів години, надійшов кондуктор і щоб котрий пару з уст пустив, коли кондуктор почав їх остатними словами ганьбити і вишхати з вагону, здаєсь до переділу 40 Mann, 6 Pferde, а сьвященникови то «такали», та на его чемну просьбу своїм радикальством пописувались. А прецінь давнішими часами сего не було — і лагідне слово сьвященника булоб бунів спамятало і наша нація не булаб осоромлена перед чужими людьми, які не щадили тепер епітетів, що: «Sic — to dzicz» і т. д.

2. Другий примір: В заступстві часового хорого о. крил. Долинського обходив я минулого року хати на Фільварках Малих з сьвященем паски. Приходжу до одної хати, стоїть якийсь так з виду термінатор з напіросом в устах і курить підчас сьвячення. Я і не зауважав сего, але мати сего панача казала ему кинути сей папірос, однак він заявив: «Я социяліст, мені всьо вільно!» Тепер мати заридала гіркими слезами, як не зачне нарікати на него, яку він їй гривоту робить, не, в карти грає, по ночах ходить, розпуствує, а все від коли познакомяв ся з якимись социялістами, і каже що «всьо ему вільно» а родичі не мають ему нічого розказувати. Сцені тій прислухував ся я і дяк Парфенюк з німим жалем та думав собі: до чого та робота социялістів та радикалів.

3. Оповідав мені один сьвященик з радикальних околиць, що раз по похороні бачить, як парубчаки на цминтари палять папіроси. Він зробив їм чемну увагу, що се не годить ся, бо се сьвячене місце, а на се один відповів, що то «стерну (т. є небіщикам) нічого не зашкодить», а другий еказав: «а о єгомость таки кадилом курять». Гарні плоди з радикального зерна — неправдаж.

4. В Бережанах у Пилипівку почали ученики на «товариских сходинах» танцювати. Я чуючи в другій комнаті танці, вийшов до них і звернув їх увагу, що не годить ся в піст гуляти. Ученики в тій хвили послухали і перестали та зате кількох радикалів академиків зачали демонстративно співати «Serdeczna Matko opiekunko ludzi» а один з них пригривав їм на скрипці. Розуміє ся, всі осудили ту дурну демонстрацію, але она як раз виказала їх «радикальне вихованє», для яких нема нічого сьвятого, ні посту, ні пісні побожної, яку сьпрофанували.

5. Але ось і отвертий лист о. Евг. Даниловича, напечатаний в ч. 85. «Руслана» до Кирила Трильовского, який дуже добре ілюструє погубні наслідки радикальної науки:

Високоповажаний Пане Меценасе-После!

Знакоме Вам село Існас в Коломийщині, знакоме вже хотїй би тому, що се місце замешканя нашого щирого Товариша і звісного пропагатора радикалізму Павла Лаврука.

Заким Ви ту зачали свою роботу, порозпарцельовували люди за почином іспаского пароха

бл. п. о. В. Балицького межі себе цілий обшар двірський, на місці коршем стали хрести, на дво-рищі побудовано дім громадський і читальню, заведено тверезість, люди зачали горнутись до просвіти.

Зачалась однак Ваша робота.

Священикови, що рад був віддати за на од-жите, бризнули ученики з Вашої школи обидою: «Колись Поляк — іди на Мазури». Коли єму та-ка дяка підкосила жите, поставлено єму на сьвяченим місци такий радикальний памятник, що навігь дикуни мають для него сховак як вже не де инде, то все такої за хатою..

Добра проповіданого радикальною наукою не видно, не видно також здійснення бодай одного з тих безчисленних обіцянок, що Ви ними так щедро у Ваших передпосольських бесідах на всі боки сипали. Випало однак таке: Дня 26. с. м. убивають в Іспасі 18-літнього легія Гриця Стов-пюка. В початках цвітня засуджують в Коло-миї на півтора року тяжкої в'язниці за порубане безборонної дівчини Дмитра Бонкова, а засудять ще за розбійничий напад серед білої днини. Пе-ред несповна трема роками застрілено Василя Сторожука. Ніяка майже неділя не обійде ся ту без тяжкої або лекшої не то вже бійки, але справдішної різанини-стрілянини. Не говорю вже о крадежах, вломах, розпусті, кривоприсязі та безнастанних процесах за леда дурницю. Ви Вп. Пане Докторе, знаєте о тім яко адвокат дуже добре і не перечите мабуть висказу одного ко-ломийського судовика, що само одно село Іспас дає коломийському судови майже тільки роботи, що решта сїл в повіті разом.

Осьміляюсь, Пане Докторе, просити о по-яснене, хто відповість перед Богом і народом за таке моральне одичіє? Сьвященик може? Таж він робить, що лиш має сили, аби було якось инакше, але що з того! Ваші помічники научили вже давно народ сьвященикам не ві-рити.

Не вірять сьвященикам, але не вірять вже і Вам. Одно, що з цілої тої науки приймилось — се то, що «всьо вільно». Вільно завзятому «ко-закови» пиячити, лайдачити, стрілятись, вільно робити всьо після власної уподоби... Але ска-жіть самі, що стане ся з тим бідним, так тяжко обманеним новітною наукою народом, наколи в него стане вірою бук, а моралєю брехня?

„Отъ плодовъ ихъ познаете ихъ“, сказав Вами поневіраний Спаситель, але признаете са-між, що як з цілої радикальної роботи вийде лише тільки хісна, як єго намножилось в Іспасі, то чи не погана була і сама робота?

о. Евг. Данилович.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Міністер фінансів др. Біліньський представив в бюджетовій комісії сумний стан фінансєвих відносин, а іменно заявив, що коли убуток в бюджеті з р. 1910 не буде покритий зреалізова-нем нових податків, тоді грозить Австрії фінан-сово-політична катастрофа. Дефіцит на рік 1910 виносить після обчислень др. Біліньського рівно 71 мільонів. З огляду на се, що парламентарна сесія не буде тревала довше поза половину липця, а через сойми і делегації збере ся она доперва пізно в осени, думає міністер фінансів, що парламент ухвалить протягом найблизших шести тижнів нові податки на покритє тих 71 міль., коли не має наступити згадана катастро-фальна послідовність. Годі сказати на певно, чи парламент набере нараз такої охоти до ухвалю-вання нових податків, що сейчас услухає сего а-лярму міністра фінансів. Доси бодай прогомону-ли всякі остероги міністра фінансів безслідно і він не здобув ні одного сотика з нових подат-ків. Хиба що заповідь фінансової катастрофи приневолить парламент до наложеня на люд-ність нових податкових тягарів. Др. Біліньський подав крім сего в цифрах новий фінансовий плян. І так заведено дволітної військової служби буде коштувати 90 міль., відновленє старих ко-раблів 20 до 30 міль., суспільне забезпеченє 80 до 90 міль., на инші ціли для маринарки і вій-ска треба буде 10 міль., а будова Dredanough-ів винєєє 300 міль.

Серед стороництв австрійського парламен-ту повстало велике обурєнє з сего приваду, що угорський президент міністрів гр. Куєн має до своєї розпорядимости в виборчій боротьбі сьіль-не військо, якого він уживає до репресий в кру-гах народности. Міністер красвої оборони при-обіцяв в тій справі свою інтервенцію у міністра війни. Угорське правительство не жалувало нія-ких видатків на приготуєнє виборів. Чотири корпуси є майже зовсім змобілізовані. Ціле у-держанє має заплатити правительство враз з додатками і т. д.

Заграниця.

Урядове communique про розмову канцле-ра Бетман-Гольвега з італійським міністром за-граничних справ в Берліні стверджує, що від о-станної стрічі обох мужів стану в Фльоренції, не наступила зміна в довірю до загального по-літичного положєня, яке становлять тревалі вдоволюючі відносини між європейськими дер-жавама. Ся розмова ствердила бажанє обох со-юзних правительств, в згідности з відєньським кабінетом і на дальше дбати про удержанє ми-ва, чим проникнута є політика тридержавя.

В Лондоні вручено бувшому президентови Зєдинєних держав Рузвельтові лондонське го-рожаєнство. При сій нагоді висловив Рузвельт своє признаєнє для англійської адміністрації в Уганді і Судані. Дальше говорив він про Єгипет підносячи, що Англія дала Єгиптові найлучше правительство, яке мав сей край коли небудь протягом 3000 літ. Одначе в деяких житєвих питаєях обявила Англія занадто багато боязливости. Сентиментальність може вдїяти більше лиха, чим насильство і несправедливість. Націоналісти в Єгипті ані не здібні до сего, ані не бажаять признати перші вимоги справедли-вости і старають ся наповнити край розбоями. Приява Англії в Єгипті є або управненою, або ні. Коли она не є управненою, то Англія повин-наб ся звідтам цофрути. Одначе котрий небудь нарід мусить в Єгипті панувати. Бєсїдчєк надїє ся, що Англія рішить ся на се, що єї обовяз-ком є бути власне тим народом.

Фінський сойм замкнено. Президент сойму Свингфвуд висловив в фінським язичі іменем сойму найлучші желаня для царя і великих князів. Після відчитаня сєї бесіди в російським язичі обявив генеральний губернатор в імени царя, що сойм замикає. При замкненю сойму, вручив президент генеральному губернаторови ухвали сойму в шведським і фінським язичі; при-писаного царським розпорядком російського пе-рекладу не було.

Болгарска русофільска часопись „Рєч“ по-дає допись з Солуня, в якій обвинєно бувшого інструктора жандармів в Офріді, італійського маїора Марікія Віченця о те, що він є душею альбанського повстаня. Як вєсі італійські патри-оти є він ворогом Австрії і тому довів до пов-станя, зверненого не проти молодотурецкого правліня, а проти австрійських плянів (!). Італія задумує іменно через боротьбу північних Аль-банців з Турками і взагалі з магометами збли-жити перших під національним зглядом до по-лудневих Альбанців і в сєй спосіб довести до злуки цілої Альбавії. По думці автора дописи булоб се сильною запорою проти „австрійських аспірацій“, як також і проти болгарської загра-ничної політики. Статя ся було інспірована з російської сторони і не зробила загально ніякого вражєня.

Просимо відговити перегляду.

Новинки

— Календар В с у б о т у: руско-кат.: Васили ска муч.; римо-кат.: Фляви. — В неділю: ру-ско-кат.: Михайла, римо-кат.: Фльорентій.

— З укр. парл. клубу у Відні доносять теле-грами: Вчєра відбуло ся засіданє клубу, на я-кім обговорювано справу резигнації пос. Роман-чука з головства. Вибрано єго знова головою клубу, але він вибору не прийав, звиняючи ся родинними обставинами. При другім голосовано вибрано головою клубу др. Костя Левицького, єго Ім. заступником др. Т. Окуєвського а другим др. Евг. Петрушевича.

— „Русская тройка“. В 113. числі „Галичани-на“ читаємо статію пос. Глібовицького п. з. „Нєкоторимъ членамъ новокурснаго лягєря“, в якіи він дає рішучу відправу коломийському Шантекле і єго товаришам Процикови і дру Глушкевичєви за єксклюзивно з поміж чле-нів „славянскаго исполнитєльнаго комитєта“. Передовєім дякує пос. Глібовицький названій „тройкѣ“ а побіч них пос. Маркову і „убѣжден-ному русскому человѣку“ Куриловичєви за на-пастє в часописях і в листах до „своих на-дуваемых хлѣбодателей“ (гр. Бобрін-скаго etc.). Дальше зазначає пос. Глібовицький, що стероризувати себе не дасть, бо не признає за згаданими людьми монополію „представитель-ства всєй Галицкой Руси“, бо голос „чистой и почтеннѣйшей тройцы, Дудыкевичѣ, Процикѣ, Глушкевичѣ“ в него такий важний, як „поль-вниманія — фунтѣ презрѣнія“, причім додає, що якби не він, то сам Дудикєвич побачив би був зїзд в Празі як своє власне ухо. Видно, що „русская тройка“ порядно інтригуєвала против пос. Глібовицького, коли він трактує їх такими компліментами: „Ой коби то шантекле мав роги, було би нещастє“, або „Богъ не видасть—свиня не съѣсть“, а кінчить статію вїзванєм, щоби „русская тройка“, заки пічне других лю-дий вшати, сама призадумала ся над собою, а тоді відпаде їй фантазія єго зачіпати. Дудикє-вичєви радить пос. Глібовицький, щоби він вій-шов в „ідейну“ сторону тих „неправильностей“, які вже нині доказані в судових актах, списа-них з нагоди процесу о. Давидяка. Процикови „совѣтує“ пос. Глібовицький, щоби призадумав ся над своїми дрібними крадіжками і надужата-ми, виказаними єму в недавнім процесі пос. Короля, а дру Глушкевичєви пригадує статію по. Маркова, друковану в „Галичанинѣ“ (сєрпень 1909 року) п. з. „Псевдоманифєстъ“, в якій по-кійний виказав на основі жалоб і доказів людей, що доси живуть в Бродах і у Львові, як „госпо-да“ Глушкевичи „завѣдывають общественнымъ имѣніємъ и жертвами, собранными лучшими людьми на цѣли воспитанія бѣдной молодежи, а не на прогульки и „починку“ частныхъ финан-совъ, хотя бы въ видѣ „займовъ“ этихъ го-сподъ“. Пос. Глібовицький грозить „прелестной русской тройкѣ“, що коли она не лишить єго в спокую, тоді він пічне говорити, або віддасть справу карному судови, де сьвідки під присягою ствердят вєсі піднесені ним рекримінації. Ну, „хорошая русская тройка“! Цікава річ в такім разі, за що дра Глушкевича пращано в Бродах на днях овацією на „вокалѣ“, а ще цікавіше, чи у „русской тройки“ збере ся на відвагу, об-винити посла Глібовицького в суді, або як каже московска пісонька:

„Пайдут ли ані на паліцію
Защитать свою амбіцію?“

— Катастрофа в Перемишлі. Вчєрашнього че-тверга перед 12. год. в полудне наступив в ре-альности Шанцєра в Перемишлі страшний вибух пороху. Стало ся се в сутєрєнах офіцин сєї ре-альности, де був склад стрільного пороху, а зар-раз побіч електричний мотор В комірці зі скла-дом пороху були тоді два склепові практиканти Шанцєра. Не знати, чи они спричинили вибух, чи електрична іска мотору. Досить, що вибух наступив з громовим тріскотом, немов би стрі-лено нараз з кількох гармат. За хвилию ті офі-цини, сусідний дім др. Пайпєра і дім гр.-кат. капітули від ул. Шкільної розпали ся в звалища. Довкола у всіх домах не стало ні одной цілої шибї у вікнах. На ратунок ірибули зараз вій-ськові піоніри і пожарна сторожа. Зпід звалищ витягнуєно роздавлену на смерть сторожєху Ан-ну Щєпанюкову. Загалом мало згинути під за-лицами 5 осіб, а між ними два практиканти з торговлі Шанцєра. Ранєних є около 25 осіб.

Про катастрофу доносить наш перемиський дописуватєль: Нині в полудни наступив великий вибух пороху в магазєнах купця Шанцєра в ринку. Задна часть реальности вилєтіла в воз-дух. Кажуть, що двох субєктів мало піти зі сьвіт-лом до півниці і вже не вернули. В каменїци (де є склеп) в наслідок потрясєня упала стїна і цілий склеп знищений. Вибух був дуж: силь-ний; в сусідних каменїцях вікна потрєскали а навіть з противної сторони улиці мали зарисо-ватись каменїці. Жертви в людях суть: сторо-жєха, дитина, два субєкти і много поранєних; хотяй докладно неможна всего довідатись, бо від полудня сильний кордон війска з оружїєм окружав місце катастрофи, а рівночасно піонє-ри займають ся розкопуванєм румовища; кажуть що і касєрку в склені убило і ще якієсь особи які були на подвірїю в каменїци, досить що 4—5 осіб має бути убитих. Сам властєтель у-ратований через се, що пішов був на обід; єсть се маючий чоловік, кавалєрував довго а тому місяць ожєнив ся, єсть радним міста Переми-шля і пічо дивного, що в власній каменїци (не-далєко самого магістрату) мав тільки вибухового материялу (хотяй здаєсь після закона то не вільно). Товна народа цікавого залягає цілий ринок, однак до вєчєра ще військо не відійшло. Видно акція ратунокова потребає через піч, по-неже побюють ся, чи під румовищами нема є-ще яких жертв. — Чоло каменїці стоїть нена-рушенє а пишу се тому, бо в брукових часопи-

сях певно буде нарисований розвалений будинок ітд.

— Ein notorisch bezhalter russischer Agent. В „Czernowitzer Tagblatt“ з дня 25. мая читаємо звіт з засідання бюджетової комісії такого змісту: „На початку засідання складає пос. Крамарж коротку заяву, що ужитий ним против посла Василька вислів „Geschäftspatriotismus“ треба розуміти лише в політичній, необхідній значіно, почім забрав голос посол барон Морзей, який заявив супротив промов Крамаржа і Василька, що російська агітація в Галичині і на Буковині прибрала острій характер. Росія від часу невдач у війні з Японією підняла на ново свою давню балканську політику. Спеціально від трьох літ російське підмінування Галичини і Буковини прибрало величезні розміри, а на цілім сході Австрії агітує Росія при помочи великих, грошевих засобів, які давніше йшли через Будапешт. Тепер появляє ся в Галичині московська часопись „Прикарпатская Русь“ з чисто московским напрямом і она заступає гадку, що претенсії Росії розтягають ся на всі області Русинів. Все те дїє ся вправді під покривкою культурних стремлень, в дійсности однак не є оно нічим иншим, лише підготовляванєм до війни. Отже справа не є такою дуже невинною, як се зобразив др. Крамарж. Русини є самостійним народом і они мали ще під царицею Катериною свою власну греко-католицку митрополію в Київї. Москвітизм є найбільшим ворогом Поляків, Русинів і австрійского правительства. Президент Буковини, др. Блілльбен, ділав цілком справедливо, хоть може трохи за пізно, коли зарядив розв'язанє московских товариств на Буковині. Барон Морзей звертає увагу на стирання орієнтальної консисторії на Буковині в Русинами, в чім добачує причину браку руских молитвословів. На кінці промови накликає барон Морзей Русинів, щоби вели умірковану а не радикальну політику, нагадає кривавий епізод графа Потоцкого, який був зразу приклонником Русинів, однак пізніше задля радикалізму і аграрного соціалізму Русинів відчувив ся від них, як се вчинили також інші польські властители посілости, як між иншими гр. Баденї. Барон Морзей згадує про д-ра Дудикевича, як про „einen notorisch bezahlten russischen Agenten“, який сю зміну в поглядах графа Потоцкого визискав для власних цілей. Вкінці відкликає ся барон Морзей ще раз до Русинів Галичини, щоби в політиці вибрали дорогу уміркованя.

— „Прикарпатская Русь“ побирає від графа Бобринского 120 тисяч рублів річної підмоги. Доносить про се „Wiener Sonn- und Montags-Zeitung“ (ч. 22) з дня 30. мая 1910 р. статію „Die russophilen Umtriebe im Osten“, з якою завтра познакомимо наших читачів.

— Візване до д-ра Дудикевича. „Галичанин“ взиває Шантекле, щоби реагував, чи се правда, що каса братства св. Михаїла в Коломиї була ним „некоректно“ ведена? При сій нагоді пише „Галичанин“: „Жалко, что что-то подобное может происходить въ средѣ, съ такой гордостью хвастающей русской идеей и русскимъ именемъ, а еще болѣе жалко, что наши люди позволяютъ аферистамъ такъ надъ собою издѣвать ся, что ни въ одномъ мало-мальски культурномъ обществѣ не было бы допустимо.“ (Ч. 113).

— Українська пісня на сві. З с. Прохорів, борзеньского повіту, пишуть „Раді“, що там кождої ночі по селі лунає пісня. Співає сельська молодь українські пісні, як „Рече та стогне“, „Кохайте ся, чорнобриві, та не з москалями“, а також історичні пісні. Співають парубки та дівчата надзвичайно гарно. Поруч з піснею досить розповсюджена туг також і українська музика — сопілка та бубон. Інколи тільки почувеш балалайку — та й та підладжує ся під українські мотиви. — Нотатка ся приносить відрадної вістки про ширене рідних пісень по селах України, бо доси чути було лише російські, занесені вслуженими салдатами. З рідною піснею приходять і народна свідомість і се може нас радувати.

— Геологічні досліді на Київщині. Рос. міністерство торговлі та промислу на просьбу геологічного комітету посилає на геологічні досліді по Київщині професора варшавської політехніки В. І. Лучицкого. З сього приводу геологічний комітет звернув ся до київского губернатора з проханєм, щоби проф. Лучицкому видано відповідні документи для подорожі по Київщині і зроблено наказ, щоби ему допомагали урядові особи.

Оповідки.

— Зі шкіл Р. Т. Тов. а педаг. Приватні і вступні іспити до висших клас Виділової школи ім. Т. Шевченка і жіночої семінарії учительської відбудуть ся перед фєрїями в днях 24. і 25. червця, по фєрїях в днях 2. і 3. вересня. — Вступні іспити на І. рік семінарії і до І. кл. виділової відбудуть ся перед фєрїями дня 29. червця

(евент. також і 30. червця), по фєрїях дня 31. серпня і 1. вересня по полудни. — Вписи до всіх трьох шкіл Р. Т. П. (се є до обох висше згаданих і повної школи виправ) відбудуть ся в днях 29.—31. серпня. При тій нагоді подаємо також до відома, що Інститут св. Ольги буде в слїдуючїм році шкільним значно розширений (для 80—100 учениць) і найде приміщенє в окремії великій каменїці лиш на сю ціль призначенїї. — Дирекція.

— Для Борщівщини. Вибори до повітової ради в Борщеві відбудуть ся з групи сїльских громад дня 19. липця (12 членів), з групи міських громад 20 липця (5 чл.), а з групи більшої власности 21. липця (9 членів).

— На Ясну Гору! Подібно як в минулих роках так і сего року приготує ся богомїле в честь Пресв. Богородиці на Ясну Гору до Гошова. Люди, що хотять взяти участь в сїм святїм богомїлю, звольте заголосити ся до ОО. Василян у Львові, ул. Жовківська ч. 36. Зголошувати ся можна або самим, або через своїх Впр. ОО. Духовних. Цїна їзди там і назад виносить: Зі Львова 4-90 К, з Пустомит 4 К, зі Щирця 3-80 К, з Миколаєва 3-10 К. Відїзд є назначений на 11. н. ст. червня в суботу рано. Поворот 12. н. ст. червня в неділю вєчером. Близші відомости подасть Монастир при замовленю білетів.

— Конкурс на принятє питомців на рік шкільний 1210/1911 до „бурси св. Йоана Крестителя“ в Дрогобичі, розписує отсим з речинцем до 29. червня за місячною оплатою 20—30 К. Подана вносити на руки п. проф. Бирчака. — Видїл.

— Іменочваня. Міністер судівництва іменував начальників канцелярій Стефана Паславского в Станїславові і Ізр. М. Гендля в Самборі старшими начальниками канцелярій в тих самих місцевостях.

Анкета в справі наукового плану для руского язика в гімназіях.

(Дальше).

Радник Студинський вказував на трудности, які насуває наука староруского письменства, однак при всім тїм висловив погляд, що можна вибрати з староруских пам'яток вельми цікаві для молодежи виїмки, навіть з так трудного обсягу полемичної літератури.

Референт др. Копач згоджує ся з виводами попередних бесїдників в тїм, що на основі виїмків із староруского письменства можна би вже в І-ім півроці V-ої кл. почати науку історії укр.-руск. літератури і тим способом розбудити в молодих умах свідомість тяглости культурного житя укр.-руского народу.

Відтак розпочала ся розправа над другим питанням, чи подавати виїмки із староруского письменства в оригінальних текстах, чи в перекладах, чи може дещо в оригіналі а дещо перекладом.

Проф. Кокорудз заявив ся за оригінальними старорускими текстами, котрі не насувають великих трудностей для рускої молодежи, а незвані вислови і форми, не вдаючи ся в систематичну науку старословенської і старорускої граматики, зможе учитель легко пояснити.

Др. Пачовський вказує на те, що вже в низших класах гімназій ученики з читанок познакомлюють ся з деякими старорускими творами н. пр. з Поученєм кн. Володимира Мономаха, з Данилом Паломником і т. п. в перекладї на нинїшню мову. В Хрестоматії треба би отже подати виїмки з літописей, Слово о Полку і інші твори в оригінальних текстах, а при кінці подати парадігми відмін і малий словарець, а се вже вистарчилоб до зрозуміння староруских текстів.

Рад. Студинський заявляє ся також за оригінальними текстами, котрі далиб ученикам спромогу пізнати цілу красу староруских пам'яток.

Радник двора Барвіньський є також за подаванєм староруских текстів в оригіналі, думає однак, що побіч трудніших особливо реторичних творів, як Іларіона і Кирила Турівского, треба би подати також їх переклади.

Реф. др. Копач звертає увагу на се, що староруска Хрестоматія для гімназій з руским і польским викладним язиком повинна бути одна. А що польській молодежи трудніше порозуміти старорускі тексти, треба би вчасі подавати деякі старорускі твори, бодай трудніші перекладом на нинїшню мову. Зазначує на останку, що більшість анкети промовляє за рішенєм другого питання в скомбінованій формі: оригінальні тексти, побіч них переклади, а деякі твори лише в перекладах.

Приступлено відтак до 3го питання, чи усна словесність народна має бути влучена частинами паралельно між пам'ятники староруского письменства, чи її окремо трактувати і в котрій класі і чи на основі окремого підручника, чи в Хрестоматії разом побіч староруских пам'яток.

Др. Макарушка вказує на велику вагу усної народної словесности, її красу і багатство і тому заявляє ся за тим, щоби сих творів не вставлявано епізодично і паралельно поміж виїмки із старорускої літератури а призначено для усної словесности в письмі науковим окреме місце і окремії підручник.

Рад. двора др. Дворський згоджує ся з д-ром Макарушкою, що усна словесність руска своїм багатством і поетичною вартістю вєспіє зацікавити молодїж, особливо коли учитель до того навяже відомости про мітичні останки, про звичаї, про етнографію і т. п.

Реф. др. Копач висловлює погляд, що світогляд сих творів усної словесности не високий, що читанє в довїшїм протягу часу сих творів вудить учеників і не розбуджує зацікавленя і тому не згоджує ся на окреме трактуванє, бо можна сї твори легко навязати до відповідних паралельних творів староруских пам'яток.

Радник двора Барвіньський вказує на незвичайну стійність дум, котрі Шевченко називав не безосновно українским Гомером, на велику вартість обрядових пісень, казок, переказів і легенд, а коли учитель не буде трактувати на основі ширшого порівнюючого підкладу з иншими европ. і слав. літературами, то се викличе живе зацікавленє. Обстає отже за окремим трактуванєм в 2-ім півроці VI кл., бо тим способом маємо природний перехід до нового письменства і тому треба визначити окремії підручник для сих творів.

Проф. Кокорудз згоджує ся на се і думає, що з місяці в VI кл. вистарчає на переробленє сего матеріялу. Також др. Пачовський і директор Недільський промовляють за окремим трактуванєм, до чого прилучає ся також інспектор Майхрович вказуючи на се, що лише невідповідне трактуванє предмету може зробити его нудним, колиж учитель зуміє відповідну підмалювати основу, то ся наука може стати вельми займавою і поучною.

(Дальше буде).

Телеграми

в дня 3. червця.

Будапешт. Вислід виборів представляє так: сторонництво праці 241 мандатів, Кошутівці 44, Юстівці 18, сорокосьмаки 8, христ. суспільники 1, демократи 2, хлопске сторони. 2. В 17 округах відбудуть ся тіснійші вибори.

Сараєво. Вчєра відвідав цїсар купілеву місцевість Ілідже. Населенє приймало вго з одушевленєм. В честь монарха виведено хлопске весіле з народними танцями. По повороті відбув ся двірський обід, підчас якого хор зложений з 4.500 співаків виконав серенаду.

Цїсар жертвував 41.700 К на убогих тих міст боснійских, через які переїздив. Сараєво дістало 15.000.

Відень. Аграм. Corresp. доносить, що на вчєрашнім засіданю чєского союзу, всі чєські сторонництва з виїмком радикалів, згодили ся на формальні і мериторичні наради над рамовим законом язиковим для цілої держави. На нараді предсїдників чєских клубів будуть виготовлені внесеня.

ВІЛЯ - ОЛЬГА - КЛІМАТИЧНИЙ МІСЦЕВОСТИ ТРУСКАВЦІ під зарядом „Нар. Гостинницї“ у Львові. уже отворена для П. Т. Гостий до винайму з комплетним умебльованєм, постелию і цілим утриманєм по як найариступнійших цінах. — Управу в місци віддано в енергичні і досвідчені руки особи, котра дає повну гарантію заспокоєня хочби найвибаллівїших вимог зі сторони П. Т. Гостий. — — — — —

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгєна Білїньского в Збаражї.

З доходу сєї фабрї я їде 35% на будову цєрки в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогичного, а 5% на сироти і вдови по свьязениках.

Дєржим ся покликку:

Свїй до свого!

Товариство взаїмних РАХУНОК ЗИСКІВ

Видатки	К	с	К	с
I. Виплата шкід (вчисляючи кошти ліквідації) від того участь Товариств реаскураційних	1445.255	18		
	711.794	44	733.460	74
II. Видатки на заряд:				
1) Провізія агентам	191.229	44		
2) Біжучі видатки на управу	297.737	81		
3) Податки і належності скарбові	18.036	45	507.003	70
III. Амортизації і інші видатки:				
1) Видано на закупно інвентаря і відписано з вартости реально-стий яко нестягаємі належності	15.287	12		
2) Страти на курсі цінних паперів	273	—		
3) Датки для огневих сторожей	4.079	35		
4) Оплата до емеритального фонду урядників, каси заосмотреня і каси хорих м. Львова	21.372	12	41.011	59
5) Звороти членам за р. 1908 зачислені в р. 1909.			310.179	42
IV. Резерва на невиплачені шкоди			5.381	99
V. Стан фондів з кінцем року 1909 як в білянсі			2.416.078	52
VI. Надвижка з річного обороту			370.383	—
			4.383.498	96

обезпечень „Дністер“. І СТРАТ ЗА РІК 1909.

Приходи	К	с	К	с
I. Перенос фондів з року 1908:			2.169.352	41
II. На звороти членам в році 1909 з надвижки року 1908			333.623	—
III. Резерва шкід з року 1908 (з відчисленем участі Товариств реаскураційних)			2.654	25
IV. Побрані премії з відчисленем сторн від того премія реаскураційна	2.420.671	69	1.360.272	66
	1.060.399	03		
V. Дохід з льокацій капіталів			96.400	91
VI. Інші приходи Товариства і фонду резервового			113.302	72
Участь в зиску і провізія від Товариств реаскураційних			307.893	01
			4.383.498	96

Рахунок білянсу ТОВАРИСТВА ВЗАЇМНИХ

Активна	К	с	К	с
1. Готівка в касі			43.694	48
2. Розпорядимі вкладки в інституціях банкових і щадницях				
а) на рахунках біжучих в Щадниці поштової, Банку кравім, центр. Банку чеських щадниць і в Živnestenska banka у Львові	237.893	12		
б) на вкладках щадничих в Рускій Щадниці в Перемишлі, в Банку кравім, Гал. Касі ошадности і Товаристві кредитовім „Дністер“	455.141	19		
в) на уділах в Товаристві кредитовім „Дністер“	1.000	—	694.034	31
3. Цінні папери після курсу з днем 31. грудня 1909.	1.154.302	65		
до того біжучі купони	4.091	67	1.158.394	32
4. Реальности власні: ч. к. 199., 200. і 201 М. у Львові відписано на амортизацію	693.700	—	680.000	—
	13.700	—		
5. Фонд емеритальний урядників:				
а) цінні папери після курсу 31. грудня 1909. К 283.996.40 біжучі купони К 1.046.83	285.043	23		
б) книжки вкладкові Рускої Щадниці в Перемишлі	23.000	—		
в) книжка вкладкова Товариства кредитового „Дністер“	919	97	308.963	20
6. Каса заосмотреня:				
а) книжка вкладкова Рускої Щадниці в Перемишлі	15.000	—		
б) книжка вкладкова Товариства кредитового „Дністер“	582	01	15.582	01
7. Резервовий фонд пенсійний:				
а) книжки вкладкові Рускої Щадниці в Перемишлі	33.000	—		
б) книжка вкладкова Тов. кредитового „Дністер“	1.110	12	34.110	12
8) Ефекти кавційні агентів:			235.164	—
9) Сальда чинні рахунків з Тов-и реаскураційними			50.303	48
10. Залежності в агенціях (нестягнені премії за поліси)			120.168	55
11. Позички громадам на сікавки			1.876	—
12. Задатки на платні урядникам			14.943	—
			3.357.233	47

31. грудня 1909. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“.

Пасива	К	с
1. Фонд резервовий, стан 31. грудня 1909	1.330.813	38
2. Фонд на різницю курсу	11.888	65
3. Фонд спеціальний на звороти	60.428	14
4. Резерва премії з відчисленем участі Товариств реаскураційних	816.164	—
5. Резерва на невиплачені шкоди	5.381	99
6. Резерва спеціальна	100.000	—
7. Фонд емеритальний урядників і слуг	309.963	20
8. Каса заосмотреня	15.582	01
9. Резервовий фонд пенсійний	34.110	12
10. Надзвичайний фонд заосмотреня	41.525	20
11. Фонд запомоговий ювілейний ім. ціс. Франц Йосифа I.	21.149	03
12. Ріжні вірителі (агенти за невідобрану провізію)	3.943	—
13. Кавції агентів і інші	235.164	—
14. Законний додаток для огневих сторожий на Буковині	737	75
15. Надвижка з річного обороту	370.383	—
	3.357.233	47

Рахунок фонду резервового за р. 1909.

	К	с	К	с
Стан з кінцем року 1908.			1.148.685	62
Прибуток в році 1909.:				
20% з надвижки білянсової за р. 1908.	90.900	—		
Додатки від членів	67.034	94		
Звернені відшкодованя	749	24		
Незачислені членам звороти за р. 1908.	23.443	58	182.127	76
Стан з днем 31. грудня 1909.			1.330.813	38

Львів 31 грудня 1909.

ДИРЕКЦІЯ:

Др. Евген Олестуцький Володимир Шухевич
Др. Стефан Федак.

ЗУЖИТЕ НАДВИЖКИ ПІСЛЯ УВАГИ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ З 26. МАЯ 1910.

Надвижка білянсова за 1909 виносить 370.383

- з того призначено:
1. 20% до фонду резервового до мисли § 9. б. статута	74.077 К
2. до фонду пенсійного і каси заосмотреня по мисли § 51. уст. 2 статута	29.631 „
3. на звороти членам по мисли § 52. стат. 10% премій заплачених за р. 1909.	242.667 „
4. на публичні добродійні цілі по мисли § 29. л. стат. до роз'орядимости Ради	2.000 „
5. а решту приділено до фонду спеціального на звороти членам по мисли § 52 і 17 стат.	22.608 „

Бухгальтер А. Кіжк.

КОМІСІЯ КОНТРОЛЬНА:

Емільян Куницький Юліян Січеський
Николай Мельник.